

Tiedote huoltajille. Kielellisiä virikkeitä varhaiskasvatuksessa, esiopetuksessa ja koulussa

Kruunupyyn kunta

Säbråntie 2
68500 KRUUNUPYY

☎+358 (0)6 8343 000

Faksi+358 (0)6 8343 200

✉kronoby.kommun@kronoby.fi

www.kronoby.fi

Sisältö

Hyvät huoltajat	1
Varhaiskasvatus ja esiopetus	2
Oppivelvollisuus ja perusopetus	3
Kielistrategia ja kulttuurinen identiteetti.....	3
Koulut, joissa järjestetään perusopetusta vuosiluokille 1 – 6	4
Koulu, jossa järjestetään perusopetusta vuosiluokille 7 – 9.....	4
Miten huoltajat voivat tukea lapsen kielen kehitystä? Käytännön vihjeitä.	4
Käytännön vihjeitä:	4
Yhteenveto pääkohdista	5
Koulut, joissa opetuskielenä on suomi	5
Kartta: Kruunupyyn päivähoitoyksiköt, esikoulut ja koulut.....	6

Hyvät huoltajat

Lapsen kielellinen kehitys on elinikäinen prosessi, joka alkaa jo ennen syntymää. Lapsella on jo syntyessään kyky omaksua kieltä, mutta kielellisten taitojen kehittyminen on sidoksissa ympäristöön.

Kieli on lapsen tärkein työkalu koko hänen elämänsä ajan. Kielen avulla lapsi saa muut ymmärtämään itseään ja muodostaa käsityksen ympäristöstään.

Lapsen kielen perusta luodaan kotona. Siksi koti on avainasemassa, kun halutaan tukea lapsen kielellistä kehitystä. Jos perhe on kaksikielinen, on tärkeää että huoltajat päättävät heti lapsen syntymän jälkeen mitä kieltä puhutaan lapsen kanssa. Myös esikoulu- ja koulukielen valinta on syytä tehdä varhaisessa vaiheessa. Auttamalla lasta kehittämään kielensä lapsi tuntee itsensä osalliseksi, hän löytää ympäröivän maailman ja tutustuu vähitellen lukemisen monimuotoisuuteen ja iloon.

Pitkällä tähtäimellä laaja sanavarasto, kyky ilmaista itseään suullisesti ja kirjallisesti sekä hyvä lukutaito ovat hyviä investointeja lapsen kannalta. Toivottavasti tästä oppaasta on teille hyötyä. Ottakaa hyvissä ajoin yhteyttä päiväkodin/ryhmäperhepäiväkodin, esikoulun tai koulun henkilökuntaan, jos jätite miettimään jotakin.

Sivistyslautakunta

Kruunupyö 21.11.2013

Leif Jakobsson
Sivistystoimenjohtaja

Carina Ahlström
Varhaiskasvatusjohtaja

Varhaiskasvatus ja esiopetus

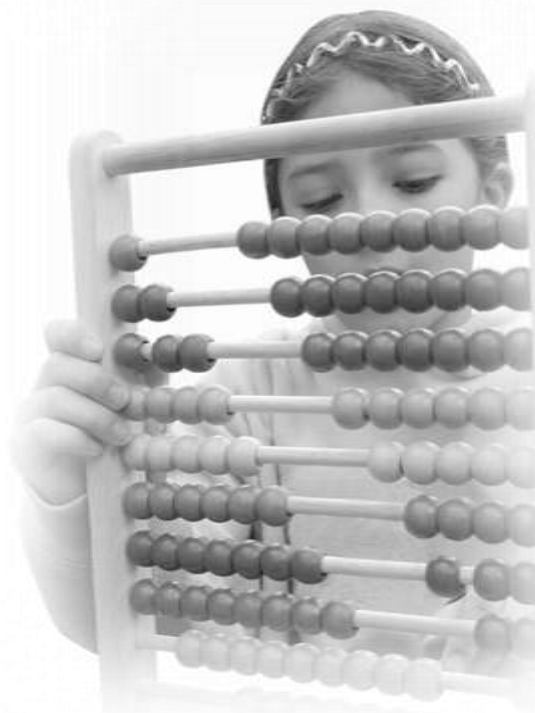
Kieltä käytämme välineenä halutessamme tavoittaa toista ihmistä. Tarvitsemme sanoja ymmärtämistä, analysointia ja ajattelua varten. Taito ymmärtää kieltä on edellytys oppimiselle.

On tärkeää pukea arkipäivän tilanteita sanoiksi, kuunnella, jutella ja keskustella lapsen kanssa. Leikki, sadut, laulut, riimit ja lorut tukevat lapsen kielen kehittymistä arvokkaalla tavalla.

Lapsi ei peri kieltä vaan oppii sitä ihmisiltä ympäristössään. Kaksikielisen perheen lapsella on hyvät mahdollisuudet oppia molempia kieliä, jos vanhemmat johdonmukaisesti puhuvat äidinkieltään lapsen kanssa. Lapselle, jolla on kaksikielinen tausta, on tärkeää että koulukieltä tietoisesti vahvistetaan niin varhaisessa vaiheessa kuin mahdollista.

Varhaiskasvatus ja siihen kuuluva esiopetus sekä perusopetus muodostavat lapsen kehityksen kannalta johdonmukaisesti etenevän kokonaisuuden.

Samana kielen käyttäminen päivähoitossa ja esikoulussa edistää tulevia opintoja ja perusopetuksen koulunkäyntiä. Kaikki Kruunupyyn esikoulut ovat ruotsinkielisiä. Suomenkielistä esiopetusta järjestetään Kaustisella tai Kokkolassa. Kruunupyyn kunnalla on sopimukset molempien kuntien kanssa.

Oppivelvollisuus ja perusopetus

Perusopetus on yleissivistävää opetusta, jota annetaan kaikille. Perusopetusta annetaan yhdeksänvuotisessa oppivelvollisuuskoulussa. Oppivelvollisuus alkaa sinä vuonna, jona lapsi täyttää seitsemän vuotta. Koulunkäynnin aloittamisen lykkäminen tai varhentaminen on mahdollista, mutta vaatii psykologin lausunnon.

Perusopetuksen tehtävänä on sekä kasvattaa että kouluttaa. Oppilaalle tarjotaan mahdollisuus monipuoliseen kasvuun, oppimiseen ja terveen itsetunnon kehittymiseen, jotta oppilas voi saada valmiudet jatko-opintoihin. Tavoitteena on myös herättää halu elinikäiseen oppimiseen. Huoltajilla on ensisijainen vastuu lapsen kasvatuksesta. Koulun tehtävä on tukea huoltajia heidän kasvatustehtävässään.

Perusopetuksen on tuettava jokaisen oppilaan kielellistä ja kulttuurista identiteettiä sekä äidinkielen kehitystä. Huoltajat valitsevat lapsensa koulukielen, edellyttäen että lapsi kykenee hoitamaan opinnot valitulla kielellä. Väestörekisteriin merkitty äidinkieli ei näin ollen tarvitse olla koulukieli. Viime kädessä oppilas ja koti ovat vastuussa koulunkäynnistä. Kotoa käsin luodaan edellytykset lapsen koulunkäynnin sujumiselle. Koulu ja koti taas luovat yhdessä edellytykset lapsen jatko-opintoihin ja tulevaan ammattielämään.

Kielistrategia ja kulttuurinen identiteetti

Koulun tärkeimpiä tehtäviä on vahvistaa oppilaan ruotsin kielen taitoa. Oppilaat oppivat arvostamaan omaa kulttuuriperintöään ja suomenruotsalaista kulttuuri-identiteettiä. Kaksikielisille lapsille annetaan mahdollisuus kehittää koulukieltä ja he oppivat ymmärtämään ja kehittämään omaa kielellistä ja kulttuurista identiteettiä.

Ruotsinkielinen koulu on lähinnä tarkoitettu ruotsinkielisille ja kaksikielisille lapsille.

Kruunupyyn kunnan kielistrategia löytyy kunnan kotisivuilta: www.kronoby.fi.

Perusopetuksessa Kruunupyyn oppilaat opiskelevat A-kielenä (A1-kieli) suomea. A1-kielen opiskelu aloitetaan vuosiluokalla 3. Vuosiluokilla 1-2 voidaan opettaa suomea leikin avulla, nk. leikkisuomea. Vapaaehtoisena kielen (A2-kielen) opiskelu aloitetaan Kruunupyssä 4. luokalla. Kruunupyssä A2-kieli on englanti.

Koulut, joissa järjestetään perusopetusta vuosiluokille 1 – 6

Kaikki Kruunupyyn koulut ovat ruotsinkielisiä. Seuraavissa Kruunupyyn kouluissa järjestetään opetusta vuosiluokille 1 – 6: Centralskolan Kruunupyssä, Alavetelin koulu, Teerijärven koulu, Söderbyn koulu ja Småböndersin koulu.

Norrbyn koulu, Päraksen koulu ja Djupsjöbackan koulu ovat vuosiluokkien 1 – 4 kouluja.

Jokaisella koululla on oma oppilasalueensa, jonka mukaan oppilaan koulupaikka määräytyy. Lähikoulu on yleensä oppilaan kotia lähin koulu. Huoltajat voivat anoa ruotsinkieliseltä koulujaostolta oikeutta käydä toista koulua kuin määräämää lähikoulua. Kunta ei vastaa koulukuljetuskustannuksista, jos oppilaalle on myönnetty oikeus käydä muuta koulua kuin lähikoulua.

Oppilaat vuosiluokilla 1–2 saavat maksuttoman koulukuljetuksen, jos koulumatkan pituus kotoa lähikouluun ylittää 3 km, oppilaat vuosiluokilla 3-9, jos koulumatka on yli 5 km.

Koulu, jossa järjestetään perusopetusta vuosiluokille 7 – 9

Ådalenin koulussa Kruunupyssä annetaan opetusta vuosiluokille 7 – 9 kunnan kaikille oppilaille.

Miten huoltajat voivat tukea lapsen kielen kehitystä?

Jotta lapsi selviytyisi hyvin koulussa, kodin ja vapaa-ajan harrastusten tulisi tukea kieltä. On hyvin tärkeää, että lapsi suhtautuisi myönteisesti kouluun ja koulunkäyntikielen. Asiaa helpottaa, jos lapsella on saman koulun aloittavia ystäviä. Lisäksi lapsen on tarpeen saada tukea siinä kielessä, joka ei ole kaksikielisen lapsen koulukieli.

Käytännön vihjeitä

- Kerro, mitä olet tekemässä, kuvaile esineitä ja selitä sanoja, vertaile ja analysoi asioita ja tapahtumia
- Käytä itse omaa kieltäsi kodin ulkopuolella etenkin, jos se on paikkakunnan vähemmistökieli
- Kasvattaaksesi lapsen sanavarastoa leiki hänen kanssaan monenlaisia leikkejä, esimerkiksi kyselyleikkejä eri aiheista.
- Kerro satuja, opetelkaa yhdessä riimejä ja loruja tai laulele lapsen kanssa
- Jos lapsen kielet menevät sekaisin tai lapsi sanoo sanan väärin, voit toistaa hänen sanomansa mutta sano se tällä kertaa oikein.
- Valitse lapsenvahti, jonka kieli on lapsen heikompi kieli
- Aloita ääneen lukeminen lapselle jo hänen ollessa aivan pieni ja pidä tätä tapaa yllä mahdollisimman pitkään. Älä luovu ääneen lukemisesta silloin, kun lapsi osaa jo lukea itse, vaan valitse vaikeampia kirjoja, joita ehkä on selitettävä lapsille ja joista hänellä on kysyttävää.
- Etsi lapselle suunnattua kulttuuritarjontaa internetistä. Kirjastoista voi lainata kuvakirjoja, äänikirjoja, videoelokuvia ja erilaisia pedagogisia tietokonepelejä.
- Lapsesi viettää koulun ulkopuolella enemmän aikaa kuin koulussa, joten hän saa suurimman osan kielellisistä virikkeistään muualta kuin koulusta. Suo lapselle mahdollisuus käyttää omaa kieltään ja mahdollisia muita osaamiaan kieliä monipuolisesti.
- Liitä lapsen heikompi kieli mukavaan tekemiseen. Valitse teatteri- ja elokuvissakäynnit lapsen käyttämän kielen mukaisesti.

- Etsi kerho tai muu harrastus, jonka toiminnassa käytetään sitä kieltä, jonka käyttöön lapsella on vähemmän mahdollisuuksia. Samaa kieltä puhuvien lasten kanssa seurustelu on lapselle tärkeä sosiaalinen ja kielellinen tuki.
- Katsokaa säännöllisesti erikielisiä tv-ohjelmia. Älä unohda nuorille ja aikuisille tarkoitettuja ohjelmia. Kuunnelkaa ja katselkaa eri-ikäisille lapsille tarkoitettuja radio-ohjelmia, äänikirjoja ja elokuvia.
- Kun lapsi on oppinut kirjoittamaan, on hyväksi kannustaa häntä kirjoittamaan kirjeitä ja päiväkirjaa ja keksimään satuja ja seikkailuja. Lue lapsen tekstit ja tee niistä myönteisiä huomautuksia. Kun olet matkoilla, kirjoita lapsellesi kirjeitä.
- Jos olet paljon poissa kotoa, sinun on tehtävä tietoisemmin työtä, jotta lapsi oppii sinun kielesi. Vastuuta ei voi sysätä lapsen toisen vanhemman harteille eikä koululle.
- Opeta lapsellesi, että maailmassa on valtavasti eri kieliä ja että kielitaito avaa monia uusia ovia.

(Lähde: Anna lapsellesi lahja. Svenska Finlands folkting)

Yhteenveto pääkohdista

- Lapsesi kielen perusta luodaan kodissa ja sinun toimesta. Puhu omaa äidinkieltäsi lapsellesi.
- Käytä kieltä paljon ja erilaisissa tilanteissa. Näin toimit kielellisenä esikuvana.
- Lapset, jotka tulevat joko kaksikielisestä kodista tai ruotsinkielisestä kodista kaksikielisellä alueella, tarvitsevat ylimääräisiä virikkeitä ruotsiksi.
- Jos perheesi on kaksikielinen, päättä heti lapsen kielellisen kasvatuksen tavoitteet. Käytä hyödyksi lapsen 7 ensimmäistä vuotta, ennen kuin koulu alkaa. Koulu tarvitsee perustan, johon rakentaa.
- Suhtaudu myönteisesti omaan kieleesi ja toisten ihmisten kieliin.
- Selitä ja anna esimerkkejä, älä korjaa virheitä äläkä arvostele.
- Valitse ruotsinkielisiä lastenohjelmia, kirjoja, sarjakuvalehtiä jne.
- Älä luovu ääneen lukemisesta silloin, kun lapsi osaa jo lukea itse. Lukekaa yhdessä!
- Kummasta kielestä tulee lapsesi koulukieli? Valitse ajoissa ja toimi johdonmukaisesti.
- Lapsen koti- ja koulukielivalinnalla on heijastusvaikutus lapsen aikuiselämään ja tulevien sukupolvien kielivalintoihin.

(Lähde: Tänk om. Marika Tandefelt)

Koulut, joissa opetuskielenä on suomi

Jos huoltaja valitsee suomenkielisen perusopetuksen lapselleen, osoitetaan koulupaikaksi joko Kokkola tai Kaustinen riippuen kotiosoitteesta. Vastaanottava kunta vastaa opetuksesta ja koulukuljetuksista. Tarkempaa tietoa on saatavilla Kokkolan tai Kaustisen koulutoimistoista.

Suomenkielisen koulujaoston päätöksen mukaan oppilaat Kruunupyyn alueelta ja Alavetelin alueelta käyvät koulua Kokkolassa ja oppilaat Teerijärveltä ja Alavetelin itäisistä osista käyvät koulua Kaustisella. Sopimus Kaustisen kanssa on molemminpuolinen tarkoittaen että Kaustisella asuvat oppilaat voivat halutessaan käydä ruotsinkielistä koulua Kruunupyssä.

Lisätietoja Kaustisen kouluista: www.peda.net/veraja/kaustinen
 Lisätietoja Kokkolan kouluista: www.kokkola.fi

Kartta: Kruunupyyn päivähoitoyksiköt, esikoulut ja koulut

